

Studieavond beeldende therapie

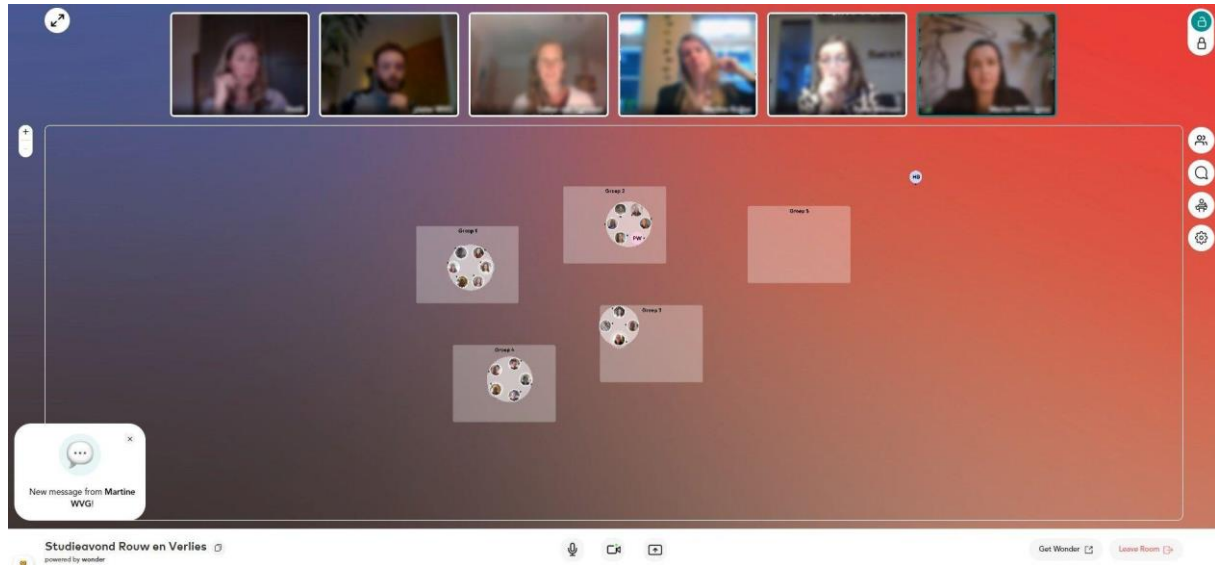

Werken met rouw en verlies bij mensen met een LVB

Casus, werkvormen en ideale studiedag

Het is woensdag 26 mei 2021 de dag waarop er een studieavond georganiseerd is door de werkveldgroep (I)vb met als thema "Rouw en Verlies". Als vaktherapeuten hebben wij met veel enthousiasme en goede samenwerking deze avond voorbereid. Wij zijn er klaar voor om vanaf 19.30 uur de 21 deelnemers welkom te heten in onze online meeting via wonder.me. Het doel van deze avond is om kennis over rouw en verlies met elkaar te delen en elkaar online te ontmoeten en te horen hoe een ideale studiedag eruit ziet.

Mariëlle Swinkels heeft de onderstaande casus gedeeld.

Casus werkveldgroep

John wordt aangemeld voor beeldende therapie, hij is 32 jaar, is gediagnosticeerd met het fragiele-X syndroom en zijn cognitieve capaciteiten liggen op matig beperkt niveau. John woont binnen ORO, in een woning waar 24u begeleiding aanwezig is. Hij maakt zich verstaanbaar door te praten in korte zinnen van een paar woorden. John heeft een broer die ook gediagnosticeerd is met het fragiele X syndroom en een moeder. Ze zijn altijd met z'n drieën geweest en Pasha de hond.

In de weekenden ging hij naar zijn moeder, hier kon hij op de fiets naartoe. Echter is een jaar geleden zijn moeder overleden. Beide broers waren van zondag op maandag thuis en hebben moeder s' ochtends levenloos aangetroffen in bed. Beide mannen wisten niet wat ze met de situatie aan moesten en zijn vervolgens naar dagbesteding van ORO vertrokken, aldaar gaf een van de heren aan dat moeder dood was en zijn verdere stappen om ter plaatse te gaan en de zorg voor de heren op te vangen in gang gezet. Moeder heeft een afscheidsdienst gehad waarbij beide heren betrokken zijn geweest bij de voorbereidingen. Ze hebben de dienst ook allebei bijgewoond. De band tussen John en zijn moeder was lastig, zijn broer was namelijk moeders lieveling. Moeder en broer beiden extravert, John introvert. John kon eigenlijk nooit iets goed doen bij moeder en begeleiders van ORO zijn geschrokken over de bejegening van moeder naar John toe als zij eens langs kwam voor bijvoorbeeld een gesprek op dagbesteding. Ze behandelde hem als een stuk vuil, John zou liever onder de tafel gaan zitten, dan eraan. Hij maakte zichzelf ook altijd onzichtbaar bij bijv. het lopen door de gang.

John heeft moeite met het overlijden van zijn moeder en alle veranderingen die dit met zich mee heeft gebracht. Begeleiders hebben met hem de klapper gemaakt; ik mis je zo. Hebben een gedenkplekje op zijn kamer ingericht enz. Ondanks deze inzet is het zo dat

John spanning vasthoudt en spanning opbouwt. Dit leidt soms tot grote pieken met probleemgedrag, op zulke momenten gooit hij met spullen door zijn woning en is hij fysiek agressief. Deze pieken zijn nauwelijks van tevoren te signaleren. Hij gaat van 0 naar 100.

Vaktherapie beeldend wordt aangevraagd. John is een oude bekende die een aantal jaren daarvoor al behandeling heeft gehad bij de beeldende therapie. Hij houdt van Frans Bauer & PSV.

Wat zou jij met John gaan doen binnen de beeldende therapie?

Vanuit de 5 groepen komt unaniem naar voren om eerst werkvormen en materiaal aan te bieden met betrekking tot spanningsregulatie. Aanvullende genoemde mogelijkheden zijn zintuiglijke en sensorische interventies en het werken met pictogrammen (o.a. van de basisemoties). Observeren/onderzoeken hoe John met het materiaal omgaat en laagdrempelige werkvormen aanbieden. Krassen met vetkrijt, klei gooien, werken met een spannings-, kleur thermometer en tekenbeweging worden vanuit een aantal groepen genoemd.

De werkvormen/interventies zijn:

- ❖ Uitgedroogde homp/brood klei, verbrokkelen. Dit kan met een rasp, klein hamertje. Brokstukjes verzamelen en weer smeug/zacht maken met water. Wanneer de klei weer zacht is kun je ermee vormgeven. Kapot maken en weer heel maken.
- ❖ Krassen met vetkrijt en dan mogelijk spanning weg laten vloeien middels ecoline.
- ❖ Spijkers slaan, grote in een hakblok of een werkje met spijkers.
- ❖ Tekenbewegingen inzetten, de schaal, de lemniscaat.
- ❖ Symbolische werkvormen.
- ❖ Zandtafel met speelzand of kinetisch zand.
- ❖ Visualiserende werkvorm.
- ❖ Klei gooien. Wel op iets gericht, waar of op wie wil je klei gooien?
- ❖ Stripverhaal maken (vanuit de 5 G's).
- ❖ Losmaakoefeningen.
- ❖ Schilderen (vrij en/of strepen).
- ❖ Inzet van een spanningsthermometer eventueel met kleuren. Inzichtelijk maken; wat levert weinig spanning en wat levert veel spanning op (in het materiaal). Netwerk betrekken in het gebruiken van de spanningsthermometer.
- ❖ Aansluiten bij de interesse van John (Frans Bauer en PSV).

Aanvullende links: <https://www.detroostboom.nl/troostboom-spellen/>
<https://beeld-lokaal.nl/rouwboek/>

Wat is er in de praktijk ingezet door Mariëlle

Vergeet me niet verdrietjes

Larissa van der molen; de Troostboom

Allereerst heb ik het spel geïntroduceerd bij John door het te spelen als memory met een beperkt aantal kaartjes en de categorieën die ik vond passen bij John. Ook om het in eerste instantie luchtig en niet te confronterend te maken.

Vervolgens zijn we samen naar de verschillende categorieën gaan kijken en hebben we kleur voor kleur bekeken en besproken. Uiteindelijk hadden we uit elke categorie een aantal kaartjes die pasten bij het verhaal van John en het overlijden van zijn moeder.

- Wie of wat kan er dood gaan
- Met welke mensen krijg je te maken als iemand dood gaat
- Welke hulpdiensten zijn er
- Wat gebeurt er als iemand dood is
- Waar kunnen mensen sterven en waar kun je afscheid nemen
- Wat gebeurt er voor de uitvaart
- Wat gebeurt er tijdens de uitvaart
- Wat gebeurt er na de uitvaart
- Welke emoties kun je hebben als iemand dood gaat
- Welke symbolen kun je gebruiken als iemand dood gaat
- Welke rituelen kun je gebruiken als iemand dood gaat

Vervolgens hebben we uit alle categorieën de kaartjes gepakt die pasten bij John en hebben op de tafel zijn hele verhaal in afbeeldingen naast elkaar gelegd. Op deze manier had hij een visueel beeld verhaal.

Vervolgens heeft John de DVD meegenomen van de afscheidsdienst en hebben we deze samen gekeken. Dit was heel fijn voor hem, hij kon benoemen wie hij zag en was trots.

Vervolgens hebben we samen met de apparatuur van de muziektherapie het nummer van Frans Bauer gezongen wat op de dienst van mama werd gedraaid.

Daarna stond het proces met hem meer in het teken van ontladen en bekijken met de begeleiders in hoeverre zijn spanning te reguleren was en wat men hier in de woning aan kon doen.

De 2^e helft van de avond heeft in teken gestaan van de vraag:

Hoe ziet jouw ideale studiedag eruit?

Naast het individueel invullen van een vragenlijst via de link:

<https://forms.gle/86tZYqbsWzmgHZ2N6> heeft elke groep een inventarisatie gemaakt over de ideeën voor een studiedag in 2022.

Er is voorkeur voor een studiedag zowel fysiek als online. Voordeel van fysiek is makkelijker netwerken, contacten leggen, meer verdieping. Online scheelt veel in de (reis)kosten, reistijd en voor iedereen bereikbaar.

De inventarisatie vanuit de groepen is als volgt:

- Grote behoefte aan intervisie netwerken en elkaar ontmoeten
- Casus gericht, praktijkgericht
- Mix tussen workshops, werkvormen en lezingen
- Voldoende sparringsmogelijkheden met collega's (aan de hand van een casus)
- Lekker lunch met gezellige plekje om te zitten en met elkaar in contact te komen
- Mix tussen luisteren en doen
- Lezing van een cliënt
- Graag meer weten over:
  - Rouw en verlies bij de ouders waarvan hun kind een (l)vb heeft.
  - Hoe beleeft een lvb-er zelf rouw en verlies.
  - Wat beleven de ouders en hun kind met lvb mbt rouw en verlies wanneer er een uithuisplaatsing plaatsvindt.
- Online met een jaarthema. Bijvoorbeeld 1x in het kwartaal online ontmoeting zoals deze studieavond met een praktijkopdracht en deze vervolgens tijdens de volgende ontmoeting bespreken en elke keer eindigen met een goede, uitdagende en aantrekkelijke cliffhanger
- Doelgroep: vaktherapie breed
- Thema's: Trauma, Hechtingsproblematiek, Seksueel misbruik, Ethiek
- Terugkoppelmoment na studiedag. Bijvoorbeeld online via wonder me, zodat je elkaar kunt bevragen of je de handreikingen vanuit de studiedag toegepast hebt.